

SPIS TREŚCI

Rozdział I: ARCHEOLOGIA I JEJ METODY	12
Wytwory i typy	13
Zespoły i kultury archeologiczne	14
Datowanie w archeologii	15
Osadnictwo i środowisko	18
Stosunki społeczne i ideologia	18
Rozdział II: ROZWÓJ ARCHEOLOGII I WSPÓŁCZESNE ORIENTACJE BADAWCZE	20
Rozdział III: ZMIANY ŚRODOWISKA NATURALNEGO	23
Rozdział IV: PERIODYZACJA PRADZIEJÓW	28
Rozdział V: AFRYKAŃSKA PRAKOLEBK A LUDZKOŚCI	33
Rozdział VI: POJAWIENIE SIĘ <i>HOMO ERECTUS</i> I ROZPRZESTRZENIENIE EKUMENY POZA GRANICE AFRYKI	39
Pojawienie się <i>Homo ergaster</i> / <i>Homo erectus</i> na terenie Afryki	39
Ewolucja kulturowa w dolnym paleolicie Afryki	40
Rozprzestrzenienie się <i>Homo erectus</i> na tereny Azji	41
Pierwsze zasiedlenie Europy	45
Rozdział VII: CZŁOWIEK NEANDERTALSKI I ODREBNÓŚĆ ROZWOJU KULTUROWEGO W ŚRODKOWYM PALEOLICIE EUROPY	51
Starsza faza środkowego paleolitu	51
Młodsza faza środkowego paleolitu (130-40 tys. lat temu)	54
Rozdział VIII: ARCHAICZNY <i>HOMO SAPIENS</i> W AFRYCE I KULTURY ŚRODKOWEJ EPOKI KAMIENIA	60
Rozdział IX: ARCHAICZNY <i>HOMO SAPIENS</i> I EWOLUCJA KULTUROWA W PALEOLICIE ŚRODKOWYM AZJI	67
Ewolucja kulturowa w środkowym paleolicie na Bliskim Wschodzie a zróżnicowanie populacji ludzkich	68
Paleolit środkowy Azji Centralnej	71
Paleolit środkowy Dalekiego Wschodu	73
Rozdział X: EKSPANSJA <i>HOMO SAPIENS</i> DO AUSTRALII I POCZĄTKI ZASIEDLENIA NOWEJ GWINEI I TASMANII	75
Rozdział XI: GÓRNY PALEOLIT AZJI	78
Górny paleolit Bliskiego Wschodu	78
Epipaleolit Bliskiego Wschodu	80
Górny paleolit Azji Środkowej i Syberii	84
Rozdział XII: EKSPANSJA <i>HOMO SAPIENS SAPIENS</i> DO EUROPY I ROZWÓJ GÓRNEGO PALEOLITU W EUROPIE	87
Kultury przejściowe	87
Kultura oryniacka i początki sztuki	90
Kompleks grawecki i apogeum rozwoju paleolitu górnego w środkowowschodniej Europie	94
Wpływ maksimum pleniglacjału na osadnictwo paleolityczne w Europie	100
Postpleniglacialny podział Europy	102
Interstadiał Alleröd i ponowna unifikacja Europy (proces azylianizacji)	108
Ponowne zasiedlenie Niz u Zachodnioeuropejskiego w późnym glacja le	110
Rozdział XIII: KULTURY PÓŹNEJ EPOKI KAMIENIA W AFRYCE	112
Epipaleolit pn.-wsch. Afryki	112
Epipaleolit Maghrebu	114
Afryka Środkowa	114

Afryka Południowa	115
Rozdział XIV: PIERWSZE ZASIEDLENIE NOWEGO ŚWIATA	116
Problem horyzontu przedliściowatego. Długa i krótka chronologia pradziejów Ameryki. . .	118
Horyzont wczesnych ostrzy liściowatych	118
Właściwe kultury paleoindiańskie (horyzont ostrzy typu fluted)	119
Rozdział XV: KONIEC EPOKI LODOWEJ I ADAPTACJE POSTGLACJALNE	122
Mezolit Europy	122
Krag zachodnioeuropejski	123
Krag północnoeuropejski (mezolit nordyczny)	124
Krag północno-wschodnioeuropejski	126
Kultury epigraweckie wczesnego holocenu	127
Mezolit Azji	128
Wczesnolodoceńskie przedneolityczne kultury Afryki	130
Archaiczne kultury Nowego Świata	131
Rozdział XVI: POWSTANIE GOSPODARKI WYTWÓRCZEJ I GŁÓWNE CENTRA NEOLITYZACJI	133
Bliski Wschód	134
Afryka Północna	141
Europa Południowo-Wschodnia	143
Daleki Wschód	147
Ameryka Południowa	148
Meksyk i Ameryka Środkowa (Mezoameryka)	150
Rozdział XVII: ROZPRZESTRZENIANIE SIĘ GOSPODARKI WYTWÓRCZEJ PIERWOTNYCH CENTRÓW NEOLITYZACJI OBSZARU STAREGO ŚWIATA I JEJ ADAPTACJA DO WARUNKÓW ŚRODOWISKOWYCH UMIARKOWANEJ STREFY W EURAZJI	151
Neolit pn.-wsch. Bałkanów i dorzecza Dunaju: kompleks z ceramiką malowaną i barbotinową oraz styl winczański	153
Neolit naddunajski: ceramika linearna i adaptacja wzorców anatolijsko-bałkańskich do warunków środkowoeuropejskich	158
Dalszy rozwój neolitu naddunajskiego — krag lendzielsko-półgarski	161
Dalszy rozwój neolitu wstęgowego w zachodniej części Europy Środkowej	165
Neolit północnych wybrzeży Morza Śródziemnego	166
Neolit dorzecza dolnego Dunaju i krajów nadczarnomorskich	170
Rozdział XVIII: EPOKA MIEDZI W EUROPIE I NA BLISKIM WSCHODZIE	173
Protocywilizacja epoki miedzi w pd.-wsch. Europie — bałkańsko-czarnomorski krag eneolitycznych kultur z ceramiką malowaną	175
Ekspansje wschodnioeuropejskich ludów stepowych w eneolicie i ich znaczenie w przemianach kulturowych w dorzeczu dolnego Dunaju i na Bałkanach	181
Eneolit Bliskiego Wschodu i formowanie się wysokich cywilizacji na terenie Mezopotamii . .	183
Eneolit zachodniego basenu Morza Śródziemnego i początki kultur megalitycznych	185
Eneolit Azji Centralnej i Wschodniej	191
Rozdział XIX: MEZOLIT CERAMICZNY, NEOLIT I ENEOLIT PÓŁNOCNEJ EURAZJI	193
Niż Zachodnioeuropejski	193
Europa Północno-Wschodnia	199
Północna Azja	200
Rozdział XX: HIPERBOREJCZYCY WIEKU SPIŻU — EPOKA BRĄZU POZA ZASIĘGIEM WYSOKICH CYWILIZACJI W EUROPIE	202
Początki technologii obróbki brązu w Europie	202
Klimat w epoce brązu	203
Geografia złóż metali jako czynnik postępu cywilizacyjnego w epoce brązu	205
Chronologia epoki brązu	206

W centrum wydarzeń — początki epoki brązu na terenach Europy ogarniętych oddziaływaniami anatolijsko-bałkańskimi	208
Emancypacja i konfrontacja rodzimych wzorców kulturowych — środkowa epoka brązu w centralnej i pd.-wsch. Europie	214
Unifikacja bytu i idei — rozwój kultur pól popielnicowych w młodszej epoce brązu na terenie Europy	222
W cieniu cywilizacyjnych centrów — wczesna i środkowa epoka brązu w północnej części Bałkanów i Italii	235
Zagłębie surowcowe na peryferiach starożytnego świata — starsza i środkowa epoka brązu w zach. Europie	239
Fenomen kwitnących peryferii — epoka brązu w pn. Europie	243
Między Karpatami, stepem i ostępami leśnymi — epoka brązu na terenach Europy Środkowowschodniej	247
Rozdział XXI: ŁOWCY I PASTERZE W DOBIE BRĄZOWEGO OREŻA	
— EPOKA BRĄZU NA OBSZARACH EURAZJI	253
Na granicy dwóch światów — Kaukaz w epoce brązu	253
U źródeł modelu cywilizacyjnego Wielkiego Stepu — epoka brązu na stepach Eurazji	265
Za barierą lasu — epoka brązu w strefie leśnej Eurazji	289
Wzdłuż rzek i obrzeży tajgi — epoka brązu na obszarze Syberii	297
Rozdział XXII: ŻELAZNY OREŻ BARBARZYŃCÓW — WCZESNA EPOKA ŻELAZA	
POZA ZASIĘGIEM CYWILIZACJI KLASYCZNYCH	304
Początki obróbki żelaza na terenie Europy	304
Niespokojny świat nomadów — koczownicy Wielkiego Stepu w I tysiącleciu B.C.	308
W cieniu koczowników — społeczności wczesnej epoki żelaza w strefie leśnej wschodniej Europy	356
Cywilizacyjna szansa barbarzyńskiej Europy — kultura halsztacka i jej oddziaływania	358
Pod presją koczowników — tereny karpacko-dunajskie we wczesnej epoce żelaza	383
Biskupin i jego upadek — wczesna epoka żelaza na północ od Karpat i Sudetów	387
Rozdział XXIII: OBSZARY BARBARICUM — POZA GRANICAMI	
CYWILIZACJI ŚRÓDZIEMNOMORSKICH	396
Barbarzyńska Europa w młodszy okresie przedrzymskim	396
Europejskie Barbaricum w okresie rzymskim i we wczesnej fazie okresu wędrówek ludów	417
Północno-zachodnia Afryka	448
Rozdział XXIV: AZJA POŁUDNIOWA POZA GRANICAMI CYWILIZACJI	
DOLINY INDUSU I PRZED IMPERIUM MAURJÓW	452
Rozdział XXV: PÓŹNA PREHISTORIA AFRYKI	455
Późna prehistoria Sahary i Sahelu	455
Epoka żelaza w Afryce Środkowej i Południowej	456
Rozdział XXVI: MEZO- I NEOINDIAŃSKIE KULTURY NOWEGO ŚWIATA	460
Kultury neoindiańskie Ameryki Północnej	460
Późne kultury preceramiczne i wczesnoceramiczne Ameryki Południowej (poza zasięgiem cywilizacji andyjskich)	463
Kultury mezo- i neoindiańskie basenu Morza Karaibskiego	464
Rozdział XXVII: PÓŹNA PREHISTORIA AUSTRALII	
I PIERWSZE ZASIEDLENIE OCEANII	467
HASŁA	471
INDEKS	517
BIBLIOGRAFIA	528